

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«СУЧАСНА ДИДАКТИКА»

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
спеціальність (предметна спеціальність)	014.04 Середня освіта (Математика)
освітня програма	Математика та інформатика
вид дисципліни	вибіркова
факультет	факультет математики і інформатики

Розробник програми: Ірина ЖОВТОНІЖКО, канд. пед. наук, доцент, доцент з во каф. вищ. матем. та інф.

Викладач дисципліни: Жовтоніжко Ірина Миколаївна, канд. пед. наук, доцент, доцент з во кафедри вищої математики та інформатики факультету математики і інформатики, zhovtonizhko@karazin.ua

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою розкрити теоретико-практичні основи дидактики як науки про організацію навчального процесу з учнями шкільного віку; сформувати у студентів відповідні професійні уміння та навички, навчити використовувати їх у своїй майбутній практичній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів цілісної системи знань про організацію та здійснення навчально-вихованого процесу в сучасній школі; вироблення у майбутніх педагогів, на основі засвоєного матеріалу комплексу педагогічних умінь та навичок відповідно до потреб сучасної школи; комплексна підготовка студентів до практичної діяльності в умовах НУШ; розвиток фахової компетентності вчителя математики та інформатики.

1.3. Кількість кредитів: 4.

1.4. Загальна кількість годин: 120 год.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет та актуальні проблеми дидактики шкільної освіти.

Тема 1. Предмет і завдання дидактики.

Поняття дидактики, основні категорії дидактики. Предмет дидактики. Поняття і суть процесу навчання. Процес навчання як система. Методологія процесу навчання. Функції процесу навчання та шляхи їх реалізації. Структура навчального процесу. Основні компоненти процесу навчання. Завдання дидактики на сучасному етапі розвитку системи освіти. Актуальні проблеми дидактики шкільної освіти.

Тема 2. Закономірності, принципи і правила навчання.

Закономірності процесу навчання, їх характеристика. Поняття про принципи навчання як категорію дидактики. Система принципів навчання. Поняття про правила навчання.

Тема 3. Методи і прийоми навчання.

Поняття про методи навчання та їх класифікацію. Різні підходи до класифікації методів навчання. Методи, прийоми та засоби навчання. Вибір оптимального поєднання методів і засобів навчання. Вимоги до використання технічних засобів навчання у середній та старшій школі. Методи навчання в зарубіжній теорії і практиці. Навчальні технології.

Тема 4. Види навчання та їх характеристика.

Пояснювально-ілюстративне навчання. Проблемне навчання школярів середнього та старшого віку. Проблема і проблемна ситуація. Програмоване навчання та його види. Модульне навчання. Особистісно-орієнтоване навчання. Розвивальне навчання, його основні ознаки та компоненти.

Тема 5. Зміст шкільної освіти. Зміст освіти як основна категорія дидактики.

Елементи змісту освіти. Теорії формування змісту освіти. Види освіти за різними ознаками. Державний стандарт загальної шкільної освіти. Навчальні плани та програми для шкіл. Характеристика освітніх галузей. Підручники і посібники. Удосконалення змісту шкільної освіти.

Компетенції і компетентності. Ключові компетентності загальної шкільної освіти.

Розділ 2. Організація та контроль навчального процесу в сучасній школі.

Тема 6. Форми організації навчального процесу.

Короткі відомості про форми організації навчального процесу. Класифікація форм. Особливості класно-урочної системи. Урок як основна форма організації навчального процесу в школі. Модифікація класно-урочної системи. Інші форми організації навчального процесу в школі: екскурсії, факультативні заняття, індивідуальні та групові заняття. Форми організації навчання та форми навчальної діяльності.

Тема 7. Типи та структура уроку.

Сутність уроку як форми організації навчання. Вимоги до сучасного уроку. Класифікація уроків за різними ознаками. Типи і структура уроків. Характеристика основних етапів комбінованого уроку. Дидактичні особливості уроків. Нестандартні уроки. Інтегровані уроки. Підготовка вчителя до уроку. Сучасні вимоги до уроку. Аналіз відвіданого уроку.

Тема 8. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Сутність поняття «мотив». Класифікація мотивів учіння. Мотиви учіння школярів. Інтереси як компонент мотивації. Формування мотиваційної сфери школярів середнього та старшого віку.

Тема 9. Диференціація та індивідуалізація навчання в школі.

Поняття диференціації. Види диференціації. Диференційоване навчання в середній та старшій школі. Диференціація навчальної роботи на різних етапах уроку. Індивідуалізація навчання в школі. Оптимізація навчального процесу в середній та старшій школі.

Тема 10. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність учнів.

Самостійна робота на уроках у середній та старшій школі. Види самостійної роботи. Умови результативності самостійної роботи. Самоконтроль у середній та старшій школі. Домашня навчальна робота школярів середнього та старшого віку.

Тема 11. Організація навчального процесу з різними категоріями дітей.

Особливості роботи з обдарованими дітьми. Проблема відставання учнів у навчанні. Причини втрати інтересу до навчання учнями.

Тема 12. Контроль та оцінювання навчальних досягнень школярів.

Компетентнісний підхід до оцінювання навчальних досягнень школярів середньої та старшої школи. Сутність, функції, види та методи контролю. Перевірка та оцінювання навчальних досягнень учнів середніх та старших класів. Основні вимоги до перевірки і оцінки успішності. Критерії оцінювання. Види і форми перевірки і оцінки знань школярів. Особливості оцінювання знань учнів. Моніторинг якості шкільної освіти.

3. Методи навчання

Різні групи методів: 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, вправи, індукція, дедукція); 2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (використання дидактичних ігор, тренінгів, аутотренінгів, проходження психологічних тестів, перегляд відеороликів); 3) методи контролю/самоконтролю, корекції/самокорекції за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (виконання самостійних завдань, участь у пізнавальних іграх, виконання групових завдань); 4) інтегровані методи (комплексне поєднання кількох методів).

4. Методи контролю

Відповіді та виступи студентів в аудиторії, перевірка домашнього завдання, поточний контроль на лекціях і практичних заняттях, звіти з самостійної роботи, екзамен (письмова робота).

5. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота												К/р	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	12	60	40	100

T1, T2, ..., T12 – теми розділів

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

6. Рекомендована література

Основна література

1. Бондар В.І. Дидактика: підруч. [для студ. Вищ. Навч. закл.]. К.: Либідь, 2005. 264 с.
2. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. 3-тє вид., доопрац. І доповн. К.: Знання, 2008. 566 с.
3. Зайченко І.В. Педагогіка: навч. посіб. Для студ. Вищ. Пед. навч. закл. 2-ге вид. К.: Освіта України; КНТ, 2008. 528 с.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Технологія і техніка шкільного уроку: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 335 с.
5. Лозова В.І. Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб. 2-ге вид., випр. І доповн. Х.: ОВС, 2002. 400 с.
6. Малафійк І.В. Дидактика: навч. посіб. К.: Кондор, 2009. 398 с.
7. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. 2-ге вид. К.: Каравела, 2012. 496 с.
8. Чайка В.М. Основи дидактики: навч. посіб. Для студ. Вищ. Навч. закл. К.: Академвидав, 2011. 240 с.
9. Чайка В.М. Основи дидактики: тексти лекцій і завдання для самоконтролю: навч. посіб. Для студ. Вищ. Пед. навч. закл. Тернопіль: Астон, 2002. 244 с.

Допоміжна література

10. Кузьмінський А.І. Омеляненко В.Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 311 с.
11. Кузьмінський А.І. Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: практикум. К.: Знання-Прес, 2003. 429 с.
12. Конаржевський Ю.А. Аналіз уроку. Х.: Ранок, 2008. 336 с.
13. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навч. посіб. / [Кондрашова Л.В., Пермякова О.А., Зеленкова Н.І., Ларвешина Г.Ю.]. К.: Знання, 2006. 252 с.
14. Педагогіка: навч. посіб. / [Курлянд З.Н., Хмельюк Р.І., Осипова Т.Ю. та ін.]. Х.: Бурун Книга, 2009. 304 с.
15. Педагогіка: хрестоматія / [уклад. А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко]. 2-ге вид. стер. К.: Знання-Прес, 2006. 700 с.
16. Омеляненко С.В. Педагогіка: тестові завдання: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 391 с.
17. Островерхова Н.М. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. К.: ІНКОС, 2003. 352 с.
18. Щербань П.М. Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. К.: Вища школа, 2002. 215с.
19. Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Либідь, 2003. 560 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. Режим доступу: https://pidru4niki.com/15970122/pedagogika/natsionalna_doktrina_rozvitku_osviti_vityag
2. Педагогіка. Режим доступу: https://pidru4niki.com/14560603/pedagogika/urok_osnovna_forma_organizatsiyi_navchannya_suchasniy_s_hkoli#24
3. Сутність і завдання дидактики. Режим доступу: <https://ukped.com/materialy/teoriia-navchannia/38-sutnist-i-zavdannia-dydyktyky-ii-osnovni-katehorii.html>